

Passie voor landbouw

Thema van jaarvergadering Nefyto 2013

De jaarvergadering van Nefyto vond ditmaal plaats op 11 december 2013 in Den Haag. Thema was 'Passie voor de landbouw', dat door een vijftal sprekers van diverse achtergrond werd ingekleurd. In zijn jaarrede ging Nefyto-voorzitter Carlos Nijenhuis in op innovatie, informatie, transparantie en participatie.

Nefyto-voorzitter Carlos Nijenhuis tijdens zijn jaarrede.

Zoals gebruikelijk was een belangrijk deel van de jaarvergadering van Nefyto gewijd aan een thema. Het thema was ditmaal 'Passie voor landbouw', hetgeen een levendig programma opleverde waarin vijf sprekers uitlegden hoe zij die passie invulling geven.

Daaraan voorafgaand gaf Klaas Jilderda, voorzitter van de werkgroep water van Nefyto, een korte presentatie over de Toolbox emissiebeperking, waarna een overhandiging van de Toolbox plaatsvond.

Innovatie

In zijn jaarrede behandelt Nefyto-voorzitter Carlos Nijenhuis vier thema's die het speelveld vormen voor de gewasbescherming: innovatie, informatie, transparantie en participatie.

"Nederland is, ondanks het beperkte oppervlakte, een wereldspeler op het gebied van de landbouw en de export van landbouwproducten", begint Carlos Nijenhuis zijn jaarrede. "Wat Nederland hierin zo groot maakt, is de toegevoegde waarde die wij weten te creëren. Denk hierbij niet alleen aan voedselproducten, maar bijvoorbeeld ook aan sierteelt."

Gewasbescherming speelt hierin een belangrijke rol, waarin innovatie één van de drijvende krachten is. "Maar innovatie binnen de gewasbescherming wordt steeds moeilijker. Wereldwijd zien we dat er steeds minder nieuwe actieve stoffen worden geïntroduceerd. De afgelopen tien jaar is het jaarlijks aantal geïntroduceerde nieuwe actieve stoffen gehalveerd. Ook zien we een sterke terugname van het aantal actieve stoffen dat in ontwikkeling is. Belangrijke oorzaken van deze terugloop zijn de steeds strengere eisen die aan gewasbeschermingsmiddelen worden gesteld en de steeds hoger wordende kosten van de ontwikkeling van

een actieve stof. Die kosten zijn de afgelopen twintig jaar ongeveer verdubbeld."

Informatie en transparantie

"We leven in een tijd waarin een enorme stroom informatie op ons afkomt, met name via internet en de sociale media", vervolgt Carlos Nijenhuis. "In die veelheid aan informatie is het voor de consument moeilijk om te beslissen op basis van welke informatie hij een mening moet vormen. Dat geldt des te meer voor een gebied als de gewasbescherming, die complex en wetenschappelijk is en waarin risico-evaluaties een belangrijke rol spelen."

In de huidige samenleving is transparantie het 'toverwoord' geworden. "Dat geldt ook voor de land- en tuinbouw. Maar transparantie betekent niet dat je alles openbaar kunt en moet maken. De gewasbeschermingsindustrie doet grote investeringen in de ontwikkeling en de dossiervorming van nieuwe actieve stoffen. Deze gegevens moeten worden beschermd. Doen we dat niet, dan stopt innovatie. Op dit vlak moet transparante zich be-

perken tot datgene dat nodig is voor de maatschappelijke acceptatie van een product. Een reading room om onderzoeksdossiers van gewasbeschermingsmiddelen in te zien, kan dan een goede oplossing zijn. Openheid waar nodig, maar met respect voor wat behoort tot het eigendom van de industrie."

Participatie

"Nederland streeft naar een participatiemaatschappij", vervolgt Carlos Nijenhuis. "De overheid doet een beroep op partijen om zelf hun verantwoordelijkheid te nemen en samen met andere betrokkenen te werken aan de oplossing van een probleem. De recente totstandkoming van het Actieprogramma Bijengezondheid is daarvan een goed voorbeeld. Andere recente goede voorbeelden zijn de samenwerkingsprojecten rond omwonendenproblematiek en emissie naar het oppervlaktewater. Voor het thema omwonenden is Nefyto samen met LTO, Cumela en Agrodis een voorlichtingscampagne gestart en is een gezamenlijke brochure ontwikkeld. Voor oppervlaktewater heeft Nefyto samen met Unie van Waterschappen, Agrodis en LTO een Toolbox emissiebeperking ontwikkeld." ■

De presentaties werden gevolgd door een zaaldiscussie. Hier dagvoorzitter Roeland Wessels in gesprek met Michael Kester, lid van het dagelijks bestuur van Nefyto.

Vlnr.: Jan Bouwman, Janny Peltjes, Wim van de Ree, Leo Middelburg en Jacco Vooijs.

Vijf keer passie voor landbouw

De Nederlands land- en tuinbouw heeft wereldwijd en binnen Europa een vooraanstaande positie. Vakmanschap, duurzaamheid en productkwaliteit staan op een hoog niveau. In de agrarische sector vinden we mensen die met hart en ziel bezig zijn hun product en het proces waarin dit product tot stand komt verder te verbeteren. Met visie, doorzettingsvermogen en gedrevenheid werken zij aan hun idealen. Welke idealen zijn dat en wat kunnen wij daarvan leren? Nefyto nodigde vijf van deze mensen uit om tijdens de jaarvergadering te vertellen over hun passie voor landbouw.

Janny Peltjes

Janny Peltjes is directeur van HLB, research en consultancy voor de landbouw. Daarnaast is zij zelf ook zelf agrariër. "Mijn persoonlijke drive is de combinatie van ondernemen, ontdekken en vernieuwen. Om daarmee een meerwaarde te creëren voor de agroketen. De landbouw staat voor een grote uitdaging: hoe gaan we de groeiende wereldbevolking voeden met een landbouw die rendabel, efficiënt en duurzaam is? Daarbij is de landbouw verplicht om aan de buitenwereld uit te leggen wat ze doet en hoe ze het doet."

Leo Middelburg

Leo Middelburg is chrysantenteler. "Mijn passie is chrysanten, chrysanten en nog eens chrysanten. Vier seizoenen per jaar, zeven dagen per week, 24 uur per dag. Dat lukt alleen als je gezin volledig achter je staat. In 2007 heb ik samen met acht andere telers de stap genomen om intensief te gaan samenwerken onder één merknaam. Familiebedrijven hebben daarvoor hun eigen naam opgegeven. Het is de moeite waard gebleken, de samenwerking is een succes."

Jacco Vooijs

Jacco Vooijs is manager external affairs bij Harvest House, coöperatie van vruchtgroentelers. "Veel consumenten hebben geen idee waar gewasbescherming voor dient, maar laten zich wel sturen door de rankings van supermarkten met de 'schoonste' producten. Er is een groot gebrek aan kennis bij consumenten op het gebied van voedsel en voedselveiligheid. Daar moeten we iets mee. Gewasbescherming voorkomt uitval, verbetert de kwaliteit van producten en helpt op die manier om verspilling van voedsel te voorkomen, een belangrijk item op dit moment."

Wim van de Ree

Wim van de Ree is directeur van aardappelgroothandel Nedato. "Voorheen dachten we alleen vanuit productie. Nu denken we steeds meer vanuit de consument. Daarin is ook aandacht voor duurzaamheid. Belangrijk is dat we duurzaamheid meetbaar maken. Ook moet duurzaamheid geen kort 'fotomoment' zijn, maar een continu proces. Niet alleen de agrarische sector moet laten zien dat zij duurzaam werkt, ook voor de retail geldt die plicht."

Jan Bouwman

Jan Bouwman is manager duurzame landbouw bij Nefyto-deelnemer Syngenta Crop Protection. "Op het gebied van duurzaamheid is de chemische industrie één van de meest innoverende bedrijfstakken. Er is veel aandacht voor bijvoorbeeld waterkwaliteit en biodiversiteit. Op die gebieden is al veel bereikt en nog steeds wordt hierin vooruitgang geboekt. Ik geloof sterk in precisielandbouw, zeker in combinatie met gewasbescherming. Dat geldt ook voor de combinatie biologisch en chemisch."

De jaarvergadering werd wederom goed bezocht. Ditmaal in het gloednieuwe New Babylon in Den Haag.

Campagne 'gewasbescherming en omwonenden' van start

LTO Nederland, Cumela (agrarisch loonwerk), Agrodis (distributiebedrijven) en Nefyto zijn in november 2013 gestart met een gezamenlijke campagne over gewasbescherming en omwonenden. De campagne is gericht op telers en loonwerkers die gewasbeschermingsmiddelen toepassen. Centraal in de campagne staat de brochure 'Gewasbescherming en omwonenden'. Kern van de brochure is openheid en een goede relatie met de omgeving. Dit onderwerp is een belangrijk speerpunt op de gewasbeschermingsbijeenkomsten die de betrokken organisaties komende maanden houden. De brochure wordt daarnaast breed verspreid onder boeren, tuinders en loonbedrijven.

In de brochure wordt vooral ingegaan op de informatievoorziening naar mensen in de omgeving. Gebruikers kunnen veel doen om problemen met omwonenden voor te zijn: uitleggen wat er gebeurt, met welke middelen en op welke tijdstippen, dit alles helpt mee aan een goede verstandhouding met de omgeving. ■

De brochure die centraal staat in de campagne Gewasbescherming en omwonenden.

GEWASBESCHERMING MENSENWERK

Marijn Keizers

Marijn Keizers werkt sinds 2007 bij Nefyto-deelnemer Syngenta. Haar standplaats is Bergen op Zoom, maar ze reist veel door Nederland en België voor haar werk. Sinds ongeveer een jaar is ze campagne manager groente, daarvoor was ze marketing services specialist voor de akkerbouwgewassen.

Marijn Keizers heeft een achtergrond in de marketing en communicatie. "Ik heb communicatiewetenschappen gestudeerd aan de universiteit in Nijmegen, afstudeer richting marketing. Na mijn studie heb ik eerst een jaar als intercedent gewerkt bij een uitzendbureau. Daar zag ik een vacature voor een marketingfunctie bij Syngenta voorbijkomen. Syngenta zocht een marketing services specialist voor de akkerbouwgewassen. Hoewel ik geen enkele agrarische achtergrond heb, sprak de vacature me aan en besloot ik te solliciteren. Dat pakte goed uit." Het missen van een agrarische achtergrond bleek voor Marijn Keizers in haar voordeel te werken. "Juist zo iemand zochten ze. Een jong persoon, pas afgestudeerd, met een frisse blik."

Marijn Keizers: "Ik voel me erg thuis in de gewasbescherming, zowel binnen het bedrijf als daarbuiten, met alle schakels in de keten."

'Er ging een wereld voor me open'

Hoe ervaren ze het zelf om in een wereld te stappen die ze helemaal niet kende? "Ik wist niet wat me te wachten stond. Ik wist ook niet of mijn gebrek aan kennis van landbouw en gewasbescherming me in de weg zou staan om mijn functie goed uit te oefenen. Maar ik heb in korte tijd veel geleerd. En ik moet zeggen: er ging een wereld voor me open. Ik had daarvoor nooit beseft wat er in de keten allemaal aan voorafgaat voordat een product bij iemand op het bord ligt. Ik vond en vind dat nog steeds heel bijzonder."

Hoe heeft Marijn Keizers deze wereld zich eigen gemaakt? "Ik ben veel meegegaan met collega's, het veld in. Dat doe ik trouwens nog steeds. Je bekijkt veldproeven, leert hoe het seizoen in elkaar steekt, welke producten er zijn en waarvoor ze dienen. Ik had natuurlijk wel mijn studie communicatie en marketing, maar het vak leer je uiteindelijk in de praktijk. Je moet de producten leren kennen en natuurlijk ook de doelgroep. Dat zijn niet alleen de eindgebruikers, maar bij gewasbeschermingsmiddelen ook de distributie. Die is voor ons een belangrijke schakel en wij betrekken de distributie daarom ook steeds in onze marketing-activiteiten."

Wat vindt Marijn Keizers van de 'wereld van de gewasbescherming' en de mensen in deze sector? "Ik voel me hier heel prettig. De mensen in de gewasbescherming zijn, zoals je het kunt noemen, gewoon. Recht door zee, ze zeggen wat ze vinden, eerlijk. Op bijvoorbeeld beurzen heb ik veel contact met telers en ik vind het steeds mooi om te zien hoe gepassioneerd deze mensen met hun vak bezig zijn. Ik voel me hier erg thuis, zowel binnen het bedrijf als daarbuiten, met alle schakels in de keten." ■

Toolbox emissiebeperking

Advieskaarten versterken voorlichting

Op het gebied van emissie van gewasbeschermingsmiddelen naar het oppervlaktewater is de laatste tien jaar veel winst geboekt. Er valt nog meer winst te behalen, en dat moet ook, maar dit vereist intensieve voorlichting. De Toolbox emissiebeperking gaat hierin een belangrijke rol vervullen.

"Er zijn succesvolle projecten geweest, waarin door de voorlopers goede resultaten zijn geboekt", zegt Klaas Jilderda als hij tijdens de jaarvergadering van Nefyto de Toolbox emissiebeperking presenteert. "Nu is het de uitdaging ervoor te zorgen dat iedere toepasser zich verantwoordelijk gaat voelen voor de kwaliteit van het oppervlaktewater. Dat is een enorme opgave. Samenwerking en samen dezelfde boodschap uitdragen is een voorwaarde. De Toolbox emissiebeperking helpt bij het uitdragen van die boodschap."

Klaas Jilderda, global registratiemanager herbicides bij BASF en voorzitter van de werkgroep water van Nefyto, is de initiatiefnemer van de Toolbox emissiebeperking. De Toolbox is een project van Nefyto, de Unie van Waterschappen, Agrodis (distributie) en LTO. De Toolbox bevat 17 kaarten met praktische adviezen voor telers om emissie van gewasbeschermingsmiddelen naar het oppervlaktewater te reduceren of te voorkomen. De adviezen zijn gebaseerd op best management practices, die in de praktijk goed uitvoerbaar zijn. De kaarten worden doelgericht uitgereikt aan telers. Dit wordt gedaan door de handhavers van de waterschappen en de adviseurs van de Agrodis-bedrijven. Uiteraard zijn de advieskaarten ook beschikbaar als pdf op internet (www.toolboxwater.nl).

Kaderrichtlijn water

Bij de uitvoering van de Kaderrichtlijn water (KRW) in Nederland moet een aantal waterkwaliteitsproblemen worden opgelost. De afgelopen jaren is aanzienlijke vooruitgang geboekt op het gebied van emissiereductie van gewasbeschermingsmiddelen. Niettemin worden nog steeds normoverschrijdingen geconstateerd in het oppervlaktewater. De tweede Nota Duurzame Gewasbescherming heeft als

doelstelling een reductie van 50 procent in 2018 en 90 procent in 2023 (ten opzichte van referentiejaar 2013).

Ondanks voorlichting door de industrie en de distributie worden middelen nog niet altijd volgens de laatste inzichten en regelgeving toegepast. Ook levert onderzoek regelmatig nieuwe inzichten op, die door de praktijk zouden moeten worden opgepakt.

tewater. Dat waren onder meer de projecten Schone Bronnen, Schoon water voor Brabant, Samen werken aan een schone Maas en Erfemissie bloembollen.

Deze projecten hebben een aantal best management practices opgeleverd. Dat betreft niet alleen driftbeperking, maar ook het reduceren en voorkomen van afvloeiing en puntemissies. Laatstgenoemde is een belangrijke oorzaak van norm-

Er is voldoende kennis voorhanden om normoverschrijdingen te voorkomen

Voldoende kennis

Er is voldoende kennis voorhanden om gewasbeschermingsmiddelen zo toe te passen, dat normoverschrijdingen in het oppervlaktewater worden voorkomen. Deze kennis is voor een belangrijk deel voortgekomen uit een aantal projecten rond gewasbescherming en oppervlaktewater.

overschrijdingen gebleken, bijvoorbeeld door het onjuist in- en uitwendig reinigen van de spuitmachine. Doordat er veel winst is geboekt met driftbeperking, zijn puntemissies als oorzaak van normoverschrijdingen duidelijker naar voren gekomen.

Het meest recente project is het WaterABC, dat in 2011

De 17 advieskaarten uit de Toolbox emissiebeperking, gevat in een handzame map.

Henk Langelier (waterschap): 'Iedereen vertelt dezelfde boodschap'

Henk Langelier is werkzaam als vergunningverlener en emissiebeheerder bij Waterschap Regge en Dinkel. Ook is hij lid van het Toolbox-team, de werkgroep die de advieskaarten heeft samengesteld.

"Binnen het Toolbox-team zijn vier van 25 waterschappen vertegenwoordigd. Ik ben er vanaf het begin bij betrokken geweest. Een belangrijk voordeel van de advieskaarten is dat nu iedereen die telers adviseert over emissiebeperking, dezelfde boodschap vertelt. Bovendien reiken we de advieskaarten gericht uit en zijn de adviezen praktisch goed uitvoerbaar voor de telers.

Ik vind het positief dat ook de distributie meedoet in het uitreiken van de advieskaarten. Onze handhavers komen niet ieder jaar bij iedere teler op het erf. Adviseurs komen doorgaans vaker bij telers, waardoor de Toolbox een groter bereik krijgt.

Als handhavers van de waterschappen merken we dat agrariërs over het algemeen van goede wil zijn als het gaat om emissiebeperking, maar uit onwetendheid soms toch de verkeerde dingen doen. Bijvoorbeeld het schoon spuiten van de spuitmachine op het erf, waarbij het schoonmaakwater naar het oppervlaktewater loopt. Het is goed om daar samen met de agrariër naar te kijken. Dat doen we dan ook."

Henk Langelier: "De advieskaarten worden gericht uitgereikt."

oppervlaktewater

De uitreiking van de Toolbox emissiebeperking, met vlnr.: Klaas Jilderda (Nefyto), dagvoorzitter Roeland Wessels, Sjaak Langeslag (LTO), Leen de Regt (Agrodis), Albert Vermuë (Unie van Waterschappen) en Carlos Nijenhuis (Nefyto).

van start is gegaan. Dit is een project van de ministeries EL&I en I&M, LTO, Nefyto, VEWIN (drinkwaterbedrijven) en de Unie van Waterschappen (UvW). Doelstelling van dit project is het verminderen van waterkwaliteitsknelpunten. Men wil dit bereiken door het bevorderen van de kennis over emissieroutes en effectieve maatregelen en de implementatie van deze maatregelen te borgen. Daarmee overlapt het WaterABC het project Toolbox emissiebeperking, zodat beide projecten elkaar kunnen versterken.

Uitreiken advieskaarten

De deelnemers aan het project Toolbox hebben het Centrum voor Landbouw en Milieu (CLM) de opdracht gegeven een inventarisatie te maken van de best management practices. Vervolgens heeft het CLM op basis daarvan een voorstel gedaan voor de twintig meest relevante best management practices ter vermindering van de emissie naar het oppervlaktewater op de agrarische bedrijven met open teelten. Dit heeft geresulteerd in de 17 advieskaarten in de Toolbox.

Voor de Toolbox is ervoor gekozen om de advieskaarten te laten uit-

reiken door de handhavers van de waterschappen en de adviseurs van de distributeurs (verenigd in Agrodis). Zij zijn immers degenen die regelmatig het erf betreden en intensief contact hebben met telers. Heeft een teler vragen op het gebied van emissiebeperking, dan heeft de handhaver of adviseur de Toolbox bij de hand met daarin de advieskaarten. Of hij kan ter plaatse met een smartphone of tablet de betreffende pdf naar de toepasser sturen. Ook kan een handhaver of adviseur op het erf of in het veld een situatie zien die risico oplevert en naar aanleiding daarvan een advieskaart uitreiken.

Verspreiden

De Toolbox emissiebeperking is gepresenteerd tijdens de jaarvergadering van Nefyto op 11 december jongstleden. Daarna worden de boodschap en de Toolbox verspreid binnen de deelnemers, die er vervolgens mee naar buiten gaan. Het streven is dat ook andere adviseurs dan alleen de handhavers van waterschappen en de adviseurs van de distributiebedrijven, de boodschap overnemen in hun bedrijfsvoering. ■

In het kort

- De afgelopen jaren is aanzienlijke vooruitgang geboekt op het gebied van emissiereductie van gewasbeschermingsmiddelen naar het oppervlaktewater.
- Niettemin worden nog steeds normoverschrijdingen geconstateerd.
- Er is voldoende kennis voorhanden om gewasbeschermingsmiddelen zo toe te passen, dat normoverschrijdingen worden voorkomen.
- Deze kennis is nu gebundeld in de Toolbox emissiebeperking. Deze bevat 17 advieskaarten met best management practices.
- De advieskaarten worden gericht uitgereikt aan telers. Dit wordt gedaan door de handhavers van de waterschappen en de adviseurs van de distributie.
- De Toolbox emissiebeperking is een project van Nefyto, Unie van Waterschappen, Agrodis en LTO.

Aaldrik Venhuizen (distributie):

'Emissiebeperking is vast onderdeel voorlichting'

Aaldrik Venhuizen: "Gegevens waterschappen meenemen naar onze winterbijekomsten."

Aaldrik Venhuizen is manager R&D bij Agrifirm Plant (lid van Agrodis) en heeft meegelezen bij de ontwikkeling van de advieskaarten voor de Toolbox.

"In de loop der jaren zijn wij als Agrifirm Plant steeds meer in contact getreden met de waterschappen. Regelmatig bespreken wij de resultaten van de monsternames in het oppervlaktewater. Vervolgens nemen we die gegevens mee naar de winterbijekomsten voor de telers, waar het ook besproken wordt.

Inmiddels zijn telers gewend dat dit soort onderwerpen op de agenda van de winterbijekomsten staat. Emissiebeperking is een vast onderdeel van het totale pakket voorlichting dat we geven rond middelengebruik. Die voorlichting richt zich tegenwoordig niet alleen meer op het effectief toepassen van een middel, maar ook op het veilig en verantwoord omgaan met een middel. Dat hoort er standaard bij.

Voor een teler zijn emissie naar het oppervlaktewater en de impact daarvan niet altijd met het oog waarneembaar. Het is alleen aan te tonen door het te meten en vervolgens de resultaten aan de telers te presenteren. Onze adviseurs merken dat telers zich steeds meer bewust worden van deze problematiek en daar ook serieus aan werken."

Jean-Charles Bocquet directeur-generaal ECPA

Jean-Charles Bocquet is sinds 5 november 2013 de nieuwe directeur-generaal van ECPA, de Europese koepelorganisatie van de gewasbeschermingsindustrie. Hij is de opvolger van Friedhelm Schmider, die deze functie vervulde sinds mei 2002 en nu met pensioen gaat.

Jean-Charles Bocquet heeft de Franse nationaliteit en was hiervoor directeur-generaal van de Franse nationale associatie van de gewasbeschermingsindustrie.

"Ik ben blij met deze kans om de industrie te vertegenwoordigen", aldus Jean-Charles Bocquet. "Ik kijk er naar uit om het werk van mijn voorganger voort te zetten en mezelf sterk te maken voor de gewasbescherming als een belangrijk onderdeel van een productieve en duurzame agrarische sector. Ik wil aan de slag met Time to Change en de dialoog met alle stakeholders versnellen." ■

Brochure particulier gebruik gewasbeschermingsmiddelen

Naar aanleiding van het voorneemen van staatssecretaris Mansveld om het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen buiten de landbouw te verbieden, heeft Tuinbranche Nederland samen met Nefyto een folder over particulier gebruik van gewasbeschermingsmiddelen ontwikkeld. Deze folder is onlangs door Cees Popkema namens de be-

Cees Popkema overhandigt de folder aan staatssecretaris Mansveld.

de organisaties aangeboden aan

staatssecretaris Mansveld. Cees

Popkema is product manager bij Nefyto-deelnemer DCM Nederland.

Het voorgenomen verbod omvat het gebruik in de openbare ruimte en particulier gebruik. In de folder van Tuinbranche Nederland en Nefyto wordt uitgelegd waarom particuliere tuinbezitters gewasbeschermingsmiddelen nodig hebben voor goed tuinonderhoud en dat deze middelen veilig, verantwoord en duurzaam kunnen worden toegepast. ■

Actieprogramma Bijengezondheid

Het Actieprogramma Bijengezondheid is op 11 november 2013 door Felix Rottenberg aangeboden aan staatssecretaris Dijkzema. De staatssecretaris heeft het initiatief genomen voor dit programma. Rottenberg heeft het document aangeboden namens alle partijen die betrokken waren bij de samenstelling van Actieprogramma Bijengezondheid, waaronder Nefyto. Het programma kent vier pijlers: gewasbeschermingsmiddelen, ziekten en plagen, biodiversiteit en de imkerpraktijk. Na bespreking in de Tweede Kamer zal het programma worden uitgevoerd. Uitwerking van acties binnen de vier gekozen pijlers zal een positieve impuls geven aan de conditie en overleving van bijen in Nederland. ■

Joris Baecke portefeuillehouder LTO Plantgezondheid

Het Federatiebestuur van LTO Nederland heeft akkerbouwer Joris Baecke per 1 januari 2014 benoemd als portefeuillehouder LTO Plantgezondheid. Hij was al lid van de vakgroep Akkerbouw van de ZLTO. Onder de nieuwe portefeuille LTO Plantgezondheid ressorteren de dossiers gewasbescherming, fytoosanitair en biotechnologie. Voor gewasbescherming is Joris Baecke de opvolger van Sjaak Langeslag. ■

Bollen voor blij bijen

Alle bezoekers aan de Nefyto jaarvergadering, die op 11 december 2013 plaatsvond, hebben een pakketje 'Bollen voor blij bijen' meegekregen. Het pakketje is verkrijgbaar bij de Nederlandse Bijenhoudersvereniging (NBV). Het idee hiervoor is ingegeven door Aat Rietveld, bestuurslid van de NBV, die tijdens de Nefyto-medewerkerdag in oktober een presentatie gaf over bijen en bijengezondheid. De bloemen die uit de bollen komen, zijn goed voor alle bijensoorten en andere insecten. De NBV probeert te stimuleren dat de bollen ook worden gebruikt voor bedrijventerreinen en kantoorruimten, hetgeen Nefyto van harte ondersteunt. ■

Nefyto implementeert Time to Change

ECPA-campagne sluit aan op Product Stewardship

Met de campagne Time to Change wil de Europese gewasbeschermingsindustrie, verenigd in ECPA, laten zien dat zij haar maatschappelijke verantwoordelijkheid serieus neemt. Time to Change sluit naadloos aan op een groot aantal activiteiten die Nefyto al langer onderneemt in het kader van Product Stewardship.

De gewasbeschermingsindustrie in Nederland is zich al geruime tijd bewust van haar maatschappelijke verantwoordelijkheid. In het kader daarvan introduceerde Nefyto in 1997 Product Stewardship, dat inmiddels is vertaald naar de Product Stewardship Gedragscode.

In het kader van Product Stewardship heeft de industrie de afgelopen jaren een groot aantal activiteiten ondernomen die bijdragen aan veilig en verantwoord gebruik van gewasbeschermingsmiddelen. Hierbij gaat het om initiatieven vanuit zowel Nefyto als de individuele deelnemers.

Voorbeelden van Product Stewardship worden regelmatig in Nefyto Bulletin gepubliceerd. Op de website van Nefyto wordt in een speciale rubriek, getiteld Product Stewardship in de praktijk, aandacht besteed aan initiatieven van de individuele Nefyto-deelnemers op het gebied van Product Stewardship.

ECPA, de Europese koepelorganisatie van de gewasbeschermingsindustrie, is onlangs gestart met de campagne Time to Change. Met deze campagne wil de Europese gewasbeschermingsindustrie laten zien dat zij haar maatschappelijke verantwoordelijkheid serieus neemt. De campagne wordt nu geïmplementeerd door de aangesloten nationale associaties, waaronder Nefyto. Zo heeft Nefyto tijdens haar jaarlijkse medewerkersdag, die dit jaar plaatsvond op 10 oktober, ruim aandacht besteed aan Time to Change. Er werd inhoudelijk ingegaan op Time to Change, waaruit bleek dat een groot aantal initiatieven die Nefyto al sinds jaren onderneemt, uitstekend aansluiten op het programma van Time to Change.

Maatschappelijke rol

“De gewasbescherming staat momenteel onder grote maatschappelijke en politieke druk”, zegt Nefyto-voorzitter Carlos Nijenhuis in zijn welkomstwoord tijdens de medewerkersdag. “Het is niet altijd voor iedereen duidelijk welke maatschappelijke activiteiten de industrie onderneemt naast haar kernactiviteiten. De ECPA-campagne Time to Change komt daarom als geroepen. Nefyto is één van de eerste nationale associaties die met Time to Change van start gaat.”

Michael Kester (Syngenta), lid van het dagelijks bestuur van Nefyto,

geeft die dag een inleidende toelichting op Time to Change. “De gewasbeschermingsindustrie heeft een maatschappelijke rol, doordat zij een belangrijke bijdrage levert aan de beschikbaarheid van gezonde voeding. Met Time to Change willen wij deze maatschappelijke rol positioneren. Hierin staan vijf kernwaarden centraal: Cooperation, Responsibility, Openness, Proactivity en Transparency, tezamen CROPT.”

Time to Change kent vier pijlers: voedselbeschikbaarheid en voedselveiligheid, gezondheid (van toepasser en consument), water en biodiversiteit. “Veel nationale associaties hebben al geruime tijd projecten die binnen deze vier aandachtsgebieden vallen. Dat geldt zeker voor Nefyto”, aldus Michael Kester. “Daarnaast is er ruimte voor nieuwe ideeën en projecten, om zo Time to Change Nederland handen en voeten te geven.”

Vier pijlers

Dat Nefyto en haar deelnemers bij veel projecten betrokken zijn die aansluiten bij Time to Change, blijkt uit trainingen die tijdens de medewerkersdag worden gegeven door twee leden van het Nefyto Time to Change team. Jan Bouwman (Syngenta) gaat in op de pijlers water en biodiversiteit. Rob de Vries (Certis) behandelt de pijlers voedsel en gezondheid. De thema's worden uitgediept en er wordt geschetst op welke

wijze en in welke projecten Nefyto zich met deze thema's bezighoudt.

De pijler voedsel omvat zowel voedselbeschikbaarheid als voedselveiligheid. Voedselbeschikbaarheid is, zeker met het oog op de groeiende wereldbevolking en het beperkte landbouwareaal, een belangrijk mondiaal thema. Gewasbescherming levert wereldwijd een belangrijke bijdrage aan de beschikbaarheid van voldoende en gezonde voeding. Binnen Time to Change is er speciale aandacht voor het behoud van kleine teelten en daarmee samenhangend het behoud van een middenpakket voor deze teelten. In het kader hiervan heeft Nefyto al eerder het initiatief genomen om met diverse partners het Expert Centre Speciality Crops op te richten.

Als het gaat om residuen, blijkt steeds uit onderzoek van onder meer de NVWA dat Nederlandse land- en tuinbouwproducten veilig zijn. Een probleem dat zich de laatste jaren manifesteert, zijn de zogeheten counterfeit (namaak) gewasbeschermingsmiddelen. In Nederland is dit (nog) geen probleem, maar Nefyto anticipeert hier al op door onder meer samenwerking met de douane te zoeken.

De pijler gezondheid richt zich op veilig en duurzaam gebruik van gewasbeschermingsmiddelen. In het kader hiervan heeft Nefyto bijgedragen aan een toolbox voor toepassers, die ontwikkeld is door FNV Bondge-

Jan Bouwman (boven), Rob de Vries en het panel tijdens de zaaldiscussie onder leiding van Nefyto-directeur Maritza van Assen.

In het kort

- De campagne Time to Change is geïnitieerd door Europese koepelorganisatie ECPA.
- Met deze campagne wil de Europese gewasbeschermingsindustrie laten zien dat zij haar maatschappelijke verantwoordelijkheid serieus neemt.
- Time to Change kent vier pijlers: voedsel, gezondheid, water en biodiversiteit.
- Veel nationale associaties hebben al geruime tijd projecten die binnen deze vier pijlers vallen. Dat geldt zeker voor Nefyto. In het kader van Product Stewardship heeft Nefyto veel projecten geïnitieerd, die naadloos aansluiten bij Time to Change.

noten. De toolbox, gekoppeld aan de actie Bescherm Bewust, bevat een informatiepakket rond veilig gebruik van gewasbeschermingsmiddelen. Binnen de pijler gezondheid is ook de veilige afvoer van verpakkingen een aandachtspunt. Nefyto heeft dit al ruim twee decennia geregeld door middel van de STORL-regeling, in samenwerking met Agrodiss en LTO Nederland.

De pijler biodiversiteit is sterk verbonden met geïntegreerde gewasbescherming, een belangrijk thema voor Nefyto. Al eerder besteedde Nefyto tijdens een medewerkersdag aandacht aan dit onderwerp, door

een bezoek aan een project rond akkerranden. Ook het Actieprogramma Bijengezondheid heeft een sterke relatie met biodiversiteit. Dit programma is geïnitieerd door de overheid en kent vier pijlers. Deze vier pijlers zijn: gewasbeschermingsmiddelen, ziekten en plagen, biodiversiteit en de imkerpraktijk. Nefyto is nauw betrokken bij de uitwerking van de eerste drie pijlers. Uitwerking van acties binnen de vier gekozen pijlers zal een positieve impuls geven aan de conditie en overleving van bijen in Nederland.

Water

Ten slotte de pijler water. Time to Change kent op dit gebied vooralsnog vier projecten: het beschikbaar stellen van analysestandaarden, duurzaam watermanagement, TOPPS en teeltvrije zones. Goede analysestandaarden zijn noodzakelijk om op de juiste wijze (oppervlakte)waterkwaliteit te monitoren. De industrie draagt hieraan bij door het beschikbaar stellen aan de laboratoria van referentie standaardverbindingen van de actieve stoffen en metabolieten van gewasbeschermingsmiddelen. Ook stelt de industrie haar expertise beschikbaar aan de laboratoria.

TOPPS staat voor Train Operators to Promote best Practices & Sustainability. Het is een Europees project gericht op het voorkomen van verontreiniging van oppervlaktewater door drift, afvloeiing en puntlozingen. In het verlengde van dit Europese project ligt het Nederlandse project WaterABC, waarbij Nefyto nauw betrokken is, evenals bij een aantal andere projecten op het gebied van oppervlaktewater. Enkele Nefyto-deelnemers hebben technische oplossingen ontwikkeld waarmee telers restvloeistoffen van gewasbeschermingsmiddelen kunnen zuiveren, die daarna veilig kunnen worden afgevoerd. Nefyto is betrokken bij het project Op Wegg, dat gericht is op de reductie van emissie in de glastuinbouw. “Water staat heel hoog op de agenda van Nefyto”, aldus Jan Bouwman. ■

Ruim negentig medewerkers van Nefyto-deelnemers bezochten de jaarlijkse medewerkersdag in Renkum.

COLOFON

NEFYTO BULLETIN 4 | DECEMBER 2013 | JAARGANG 19 Nefyto Bulletin is een uitgave van Nefyto (Nederlandse Stichting voor Fytofarmacie), belangenorganisatie voor de Nederlandse agrochemische industrie. Het bulletin wordt kosteloos toegezonden aan personen en organisaties die op enigerlei wijze betrokken zijn bij gewasbescherming in Nederland. Nefyto Bulletin verschijnt vier keer per jaar in een oplage van 1800.

REDACTIE Nefyto, Hogeweg 16 | Postbus 80523, 2508 GM Den Haag | t (070) 750 31 00 | f (070) 354 46 31 | nefyto@nefyto.nl | www.nefyto.nl TEKST EN REALISATIE FredMeijer.nl Communicatie, Doetinchem

ONTWERP EN LAY-OUT Cyril Strijdonk Ontwerpburo, Gaanderen FOTOGRAFIE Fred Meijer, CJA, ECPA DRUK JP Offset, Duiven

VERSPREIDING Controlled circulation / ISSN 1382-3833